

Vrienden van het
Koninklijk Nederlands
Instituut te Rome

Nieuws

NIEUWS VAN HET BESTUUR

Beste Vrienden,

Er waait een nieuwe wind op het KNIR. In deze Nieuwsbrief kunt u kennis maken met de nieuwe directeur Harald Hendrix. Niet alleen personeel, maar ook materieel is er het een en ander veranderd op het KNIR: de hele gastenverdieping is vernieuwd. In de ooit zo kale kamers hangen nu afbeeldingen van kunstwerken van Nederlandse kunstenaars die ooit Rome bezochten. Bent u nieuwsgierig? Op de Facebook-pagina van het Koninklijk Nederlands Instituut Rome - KNIR ziet u een voorproefje.

Op 12 april vond in Utrecht de **Vriendendag** plaats. Dankzij de inzet van Joyce Landheer en Christiaan de Regt, die alles weer in goede banen hebben geleid, was het een geslaagde dag. We blijven ons inzetten om op de Vriendendag enerzijds boeiende lezingen te verzorgen en anderzijds gelegenheid te geven om bij te praten met oude en nieuwe bekenden uit het Romeinse. Het meest feestelijke onderdeel van het programma was de eerste uitreiking van de **Van Woudenberg Dissertatieprijs** aan Han Lamers, een *novum*. Volgens het juryrapport heeft zijn proefschrift de 'academische wereld iets nieuws gebracht' en 'paart het geleerdheid aan originaliteit en eloquentie'. In deze Nieuwsbrief

leest u meer over het onderzoek van Han Lamers. Op 18 oktober aanstaande zal hij de Van Woudenberg-lezing houden op het KNIR, ter afsluiting van het congres Making of the Humanities IV.

Op 22 november a.s. vindt onze volgende **Najaarsactiviteit** plaats: de Vrienden van het KNIR gaan onder deskundige leiding op ontdekkingsstocht onder het Domplein in Utrecht. Vergeet niet om u snel op te geven, want er zijn slechts 40 plaatsen beschikbaar!

Daarnaast vindt u op de volgende pagina's verslagen van de viering van het 110-jarige bestaan van het KNIR in het Amsterdamse filmhuis Rialto (met de vertoning van de documentaire *Sacro GRA*), van de succesvolle opening van de archeologische tentoonstelling in Satricum, en een aankondiging van het komende nummer van Roma Aeterna dat gewijd is aan de Egyptomanie in Rome.

Veel leesplezier, en graag tot ziens op onze komende najaarsactiviteit of de volgende Vriendendag,

Catrien Santing

Schrijf deze datum vast in uw agenda:

VRIENDENDAG
zaterdag 11 april 2015

Stichting Vrienden van het Koninklijk Nederlands Instituut te Rome

Secretaris: J.J.Touber | Ruyschstraat 339 | 1091 MR Amsterdam | T: 06-46086776 | E: J.J.Touber@uu.nl
 Penningmeester: D.J.Waarsenburg | T: 06-52653472 | E: demetrius.waarsenburg@knaw.nl
 Ledenadministratie: T.C.A. de Haas | E: vrienden.knir leden@gmail.com
 IBAN: NL18INGB0001587683 BIC: INGBNL2A t.n.v. St. Vrienden van het Nederlands Instituut te Rome

Vrienden van het
Koninklijk Nederlands
Instituut te Rome

BERICHT VAN DE PENNINGMEESTER

De activiteiten van de Stichting Vrienden van het Koninklijk Nederlands Instituut te Rome worden mogelijk gemaakt door uw eigen bijdragen. Helaas hebben wij van een aantal van u de Vriendenbijdrage voor 2014 nog niet mogen ontvangen.

Mocht u tot deze categorie behoren, wilt u er even naar kijken? Het rekeningnummer van de Stichting is **NL18 INGB 000 1587 683**. Hartelijk dank!

Demetrius Waarsenburg

VAN WOUDENBERG DISSERTATIEPRIJS

De Van Woudenberg Dissertatieprijs bestaat uit een geldprijs van 2500 euro en een vliegticket naar Rome. De prijs wordt gefinancierd uit een legaat van Gerda van Woudenberg. Van Woudenberg (1911-1995) was neerlandica en vertaalster, werkzaam in Italië. Zij bracht de Nederlandse taal en cultuur onder de aandacht van een Italiaans publiek. In 1961 werd Van Woudenbergs vertaalwerk bekroond met de Martinus Nijhoff Prijs.

Han Lamers is de eerste die de Van Woudenberg Dissertatieprijs ontvangt. Han promoveerde in juni 2013 cum laude op zijn dissertatie *Reinventing the Ancient Greeks: The self-representation of Byzantine scholars in Renaissance Italy* (promotoren: Ineke Sluiter en Anthony Grafton; copromotor: Arnoud Visser). Zijn proefschrift zal naar verwachting in de tweede helft van 2015 bij Brill als monografie verschijnen.

«De Byzantijnse geleerden die in de vijftiende eeuw in Italië woonden en werkten, presenteerden zichzelf nadrukkelijk als afstammelingen en erfgenamen van de oude Grieken. Dit betekende een breuk met het verleden, omdat Byzantijnen zich bijna duizend jaar lang als de enige echte opvolgers van de Romeinen hadden beschouwd.» Han brengt deze breuk met het verleden in kaart en biedt een verklaring voor de transformatie die het Hellenisme in Italië onderging. Ook laat hij aan de hand van een aantal casestudies zien welke strategieën Byzantijnse geleerden precies gebruikten om hun claims op de Griekse oudheid te legitimeren.

«Mijn eerste internationale conferentie heb ik in 2006 aan het KNIR beleefd. Vanaf die tijd is mijn onderzoek met Rome en het KNIR verbonden. Tijdens mijn promotieonderzoek heb ik gewerkt met nauwelijks of niet bekende bronnen in het Latijn, Grieks en Italiaans. De ondersteuning van het KNIR was daarvoor natuurlijk erg belangrijk. Tussen 2008 en 2012 hebben meerdere verblijven van enkele maanden me de gelegenheid geboden om onderzoek te doen in verschillende Romeinse bibliotheken, zoals de Biblioteca Angelica. Hoewel steeds meer bronnen (ook handschriften) op internet verschijnen, is wat online te vinden is natuurlijk nog maar een fractie van wat er daadwerkelijk in de bibliotheken ligt.

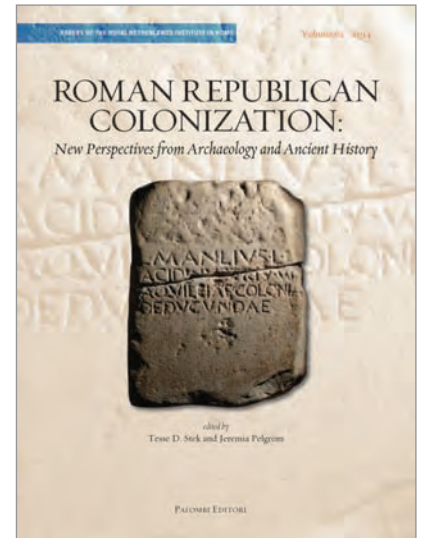
«Ook na mijn promotie heb ik mijn onderzoek aan het KNIR voortgezet. Zo onderzoek ik samen met Bettina Reitz-Joosse (University of Pennsylvania) de cultuurhistorische en ideologische betekenis van het Latijn tijdens het *ventennio fascista*, een thema dat nauw aansluit bij mijn interesse in de cultuurgeschiedenis van de klassieke traditie. Ook voor dat onderzoek zijn Romeinse bibliotheken en archieven van groot belang. Zo hebben Bettina en ik vorig jaar het Istituto Nazionale di Studi Romani bezocht, waar we spannende ontdekkingen hebben gedaan, die we binnenkort hopen te publiceren.

«Ik ben van plan het prijzengeld dat aan de Van Woudenbergprijs verbonden is, deels te gebruiken om een Nederlandstalig boekje te maken over de Byzantijnse geleerde Manuel Chrysoloras (overleden in 1415). Tussen 1397 en 1400 doceerde Chrysoloras Grieks in Florence: destijds een revolutionair vak. Hij groeide in heel korte tijd uit tot één van de eerste intellectuele sterren van de Italiaanse Renaissance en was volgens sommigen samen met Petrarca de grondlegger van het Italiaanse humanisme. Tegenwoordig wordt zijn belang alleen in een heel kleine kring van specialisten erkend. Het boekje dat ik nu voor ogen heb, moet Chrysoloras terug in de herinnering brengen. Het bevat vertalingen van Griekse en Latijnse teksten van en over deze fascinerende geleerde, die ik samen met Nico de Glas verzamel en vertaal.»

Han is momenteel werkzaam als postdoctoraal onderzoeker aan de Humboldt-Universität te Berlijn en is tevens Pegasus Marie Curie Fellow aan de Universiteit van Gent. Hij doet nu onderzoek naar de culturele voorstelling van Griekenland in de vroegmoderne periode met bijzondere aandacht voor Wolfgang Lazius (1514-65).

NIEUWS VAN HET KNIR

Dit jaar is het laatste nummer van *Fragmenta* verschenen bij Brepols Publishers (vol. 5, 2011), gewijd aan *Art and Knowledge in Rome and the Early Modern Republic of Letters, 1500-1750*. Daarvoor in de plaats komt de **Papers of the Royal Netherlands Institute in Rome**. Deze reeks is een doorstart van de oude *Mededelingen van het Koninklijk Nederlands Instituut te Rome*: er wordt dus ook gewoon doorgenummerd. Het eerst volgende nummer (vol. 62, 2014) is getiteld: *Roman Republican Colonization. New Perspectives From Archeology and Ancient History*, geredigeerd door Tesse D. Stek en Jeremia Pelgrom.

TENTOONSTELLING SATRICUM

Via Nettunense 101, 04100 Le Ferriere.

Openingstijden: Di-Wo-Vr-Za-Zo 10.00-13.00; Di en Za 15.00-19.00

Op 11 juni 2014 werd in Le Ferriere, een dorpje circa 60 km ten zuiden van Rome, de tentoonstelling *Satricum. Scavi e reperti archeologici* geopend in het gerestaureerde industriële complex van een zeventiende-eeuwse ijzerfabriek. De tentoonstelling toont de resultaten van 36 jaar archeologisch onderzoek door Nederlandse archeologen in de antieke nederzetting Satricum (900 v. Chr. – 100 na Chr.).

Het antieke Satricum was een Latijnse nederzetting bekend uit de antieke literatuur en werd in 1896 ontdekt door de Franse archeoloog Henri Graillet. In de hierop volgende twee jaar werd de stad intensief onderzocht door de Italiaanse archeologen Felice Bernabei, Adolfo Cozza en Raniero Mengarelli. De talloze vondsten uit deze opgravingen werden ondergebracht in het Nationaal Etruskisch Museum Villa Giulia te Rome en zijn daar nog steeds te zien. Sinds 1977 wordt de site op verzoek van het Italiaanse ministerie onderzocht door Nederlandse archeologen van achtereenvolgens het Nederlands Instituut te Rome onder leiding van Conrad Stibbe, de Rijksuniversiteit Groningen onder leiding van Marianne Maaskant-Kleibrink en sinds 1990 door de Universiteit van Amsterdam, geleid door Marijke Gnade.

Op de acropolis van Satricum liggen de resten van een indrukwekkend tempelcomplex uit de zesde eeuw v. Chr., gewijd aan de godin van de dageraad, Mater Matuta, omringd door monumentale gebouwen. Vergelijkbare gebouwen lagen in het lagere deel van de nederzetting langs de centrale weg die naar het heiligdom leidde. Zowel binnen als buiten de stadgrenzen lagen uitgestrekte grafvelden. De oudste uit de periode tussen 900-600 v. Chr., de tijd van de Latijnse bewoners van Satricum, de meer recente uit de vijfde en vierde eeuw v. Chr., de periode dat Satricum bezet werd door de Volsken, die de stad volgens de historische overlevering in 488 v. Chr. innamen. De Nederlandse archeologen groeven het tempelcomplex en een bijbehorende votiefdepot opnieuw op en deden tal van nieuwe en bijzondere ontdekkingen: de oudste leesbare monumentale Latijnse inscriptie uit het laatste kwart van de zesde eeuw v. Chr., een processieweg naar de tempel, een enorm depot gevuld met aardewerk, ruim 250 graven van de Volsken en een rijk graf van een aristocratisch meisje uit de zevende eeuw v. Chr.

De vondsten afkomstig uit de moderne opgravingen (een selectie van ruim 700 objecten) zijn nu ter plaatse te zien. De inrichting van de tentoonstelling is verzorgd door Marijke Gnade en studenten van de Universiteit van Amsterdam, bijgestaan door een medewerker van het Allard Pierson museum. Sinds de opening hebben al zeer veel bezoekers uit binnen- en buitenland de tentoonstelling bezocht, met af en toe pieken van vele honderden tijdens evenementen die rondom het heiligdom van Mater Matuta worden georganiseerd. Het streven is om de tentoonstelling tot een permanent museum te maken.

Marijke Gnade

Vrienden van het
Koninklijk Nederlands
Instituut te Rome

NIEUWS VAN DE AMBASSADEURS

La grande bellezza del Sacro GRA

Hier volgt een korte verslaglegging van het KNIR-evenement dat zich 23 mei in Amsterdam heeft afgespeeld: de vertoning van de documentaire *Sacro GRA* met inleiding van KNIR-historicus Arthur Weststeijn en aansluitend feest in filmhuis Rialto.

De GRA (*Grande Raccordo Anulare*) is de ringweg die rond onze geliefde stad Rome loopt. De heilige graal rond Rome. Wanneer je er twee jaar lang rondrijdt om mensen te bestuderen en te filmen, kun je er een sprookje creëren dat de kijker het gevoel geeft dat deze wereld in werkelijkheid helemaal niet zo ruw is. Hoeren zijn lieve omaatjes, armlastige palingvissers zijn filosofen, en ambulancebroeders zijn sarcastische en gevoelige vrijdenkers. Verstilde beelden langs een immer voortrazende stad. Wat schetst de verbazing? Langs de snelweg heerst rust, geen chaos. Dit is wat Gianfranco Rosi zijn publiek voorschotelt in de documentaire *Sacro GRA*, over het wel en wee rond de *Grande Raccordo Anulare*.

Een onbekend gezicht van de stad, en toch zijn we zeker niet ver verwijderd van het bevallige Rome. Want we zien dan wel ruwheid langs de weg, maar getoond in zijn allerzachtste omhulsel. Een gestileerde en uiterst romantische versie van de keerzijde van de maatschappij trekt in anderhalf uur aan het oog voorbij. Rauwer kan of wil een Italiaan

de werkelijkheid blijkbaar niet verbeelden. De boodschap van de film lijkt eerder te zijn dat er zelfs op plaatsen zoals deze idylle en schoonheid te vinden is. Was Jep Gambardella maar uitgestapt langs de GRA, dan had hij misschien die grote schoonheid gevonden die hem in *La Grande Bellezza* steeds ontglipte. Maar ach, Jep kon niet leven met de eenvoud van het geluk dat *Sacro GRA* ons toont. En wij als kijkers ook niet – anders zou iedereen tevreden naar huis zijn gegaan na de filmvertoning en niet het verlangen naar een groots en meeslepend feest hebben gekoesterd.

Verder op zoek dus, naar een diepere samenhang en naar een gemeenschappelijke ervaring van welbevinden en esthetiek, als dat tenminste is wat schoonheid is. Het contrast tussen het publiek dat vol genegenheid voor de idiosyncratische karakters van Rosi en de sereniteit van zijn snelwegsprookje de zaal uitdruppelde, en het publiek dat het daaropvolgende spetterende feest in Rialto teweegbracht, was groot. Vrijdagavond, glitters, champagne, de blanke intellectuele elite van Amsterdam en het leven in de illusie. *A far l'amore comincia tu*. Als iedereen het niet zo naar zijn zin leek te hebben, zou je er cynisch van kunnen worden. Maar dat doen we niet. Want een feest is een feest, een paradoxale gewaarwording van doelmatigheid zonder doel en het gevoel dat de dingen precies zijn zoals ze moeten zijn. Net als het Koninklijk Nederlands Instituut in Rome eigenlijk.

Eva Mol

Roma Aeterna presenteert: themanummer Egypte in Rome

Na de spetterende presentatie van het themanummer over keizer Augustus tijdens de filmavond in Rialto, hierboven beschreven, zijn inmiddels de voorbereidingen voor een volgend nummer van Roma Aeterna in volle gang. Vele vrienden van het KNIR hebben de digitale versie van het Augustusnummer inmiddels ontvangen. De papieren versie kan nu ook worden besteld via de website <http://romaaeterna.nl>. U krijgt dan een *full color* tijdschrift direct thuisgestuurd.

Het tweede nummer van 2014 zal opnieuw draaien om een centraal thema: **Egypte in Rome**. In een tiental artikelen wordt aan de hand van verschillende plekken en objecten de betekenis van Egypte in Rome onderzocht. Door de tijd heen hebben verschillende heersers Egypte op verschillende manieren gebruikt: waar komt die fascinatie vandaan, en hoe zijn ideeën over Egypte veranderd? Een mooi voorproefje van deze thematiek heeft u al kunnen lezen in het Augustusnummer, in het artikel van Jeanette van Arenthals over de obelisk die nu voor de Maria Maggiore staat. Het Egyptennummer zal ook andere obeliskken onder de loep nemen, maar daarnaast wordt duidelijk dat Egypte, van de Oudheid tot nu, in veel meer gedaantes in Rome is opgedoken. U kunt ondermeer artikelen verwachten over de rol van Egypte in de Romeinse literatuur, de interesse van de geleerde Jezüiet Athanasius Kircher voor Egypte, Middeleeuwse sfinxen, leeuwen en obeliskken, en Egyptische religie in het antieke Rome.

Augustus en het Oosten

Net als vorig jaar participeren de ambassadeurs van het KNIR in de organisatie van het Zenobia-congres, dat dit jaar gewijd is aan keizer Augustus, die 2000 jaar geleden overleed. Het congres vindt dit jaar plaats op 1 november, tevens de Amsterdamse museumnacht, zodat de bezoekers ook diezelfde avond nog de tentoonstelling over Augustus in het Allard Pierson museum kunnen bezoeken.

Korting voor Vrienden Op het congres zullen de ambassadeurs en het bestuur van de Vrienden gezamenlijk het KNIR bij de bezoekers onder de aandacht brengen. Dankzij de steun van het KNIR kunnen Vrienden het Augustuscongres bezoeken met € 5 korting op de toegangsprijs. Meer informatie over het programma, de sprekers en aanmelding is te vinden op www.stichtingzenobia.nl.

AANKONDIGING: THE MAKING OF THE HUMANITIES IV

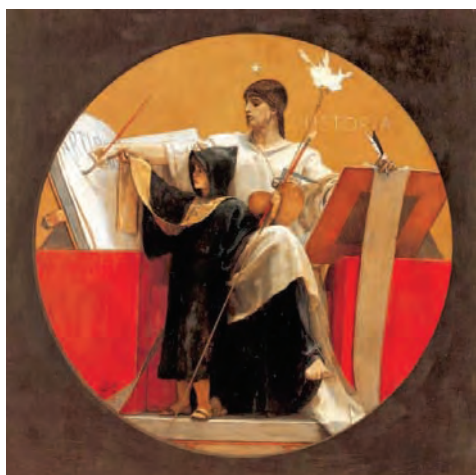
Van 16-18 oktober vindt aan het KNIR de vierde editie van de conferentie **The Making of the Humanities** plaats, mede georganiseerd door het Huizinga Instituut en het Institute for Language, Logic and Computation (ILLC, UvA). De tweejaarlijkse conferentie is de enige die zich richt op de geschiedenis van de geesteswetenschappen als geheel, in plaats van de afzonderlijke geschiedenis van geschiedschrijving, filologie, taalkunde, archeologie etc. Eerdere edities

bestreken een specifieke periode: de vroegmoderne tijd, de overgang naar de moderne tijd, de periode na 1850. Voor 2014 staat in plaats daarvan een thema centraal: *connecting disciplines*.

Keynotes worden gegeven door Fenrong Liu (Tsinghua University), Helen Small (Oxford), en Hans-Jörg Rheinberger (Max Planck-Institut für Wissenschaftsgeschichte). Op de conferentie wordt ook het tijdschrift *History of the Humanities* gelanceerd, en worden de proceedings van de vorige conferentie gepresenteerd. Ten slotte zal Han Lamers een plenaire lezing verzorgen over zijn dissertatie, waarmee hij de Van Woudenberg dissertatieprijs in de wacht sleepte. Deelname kost € 100 voor de hele conferentie, € 40 voor een dag, gratis voor studenten en promovendi.

Zie voor meer informatie:

<http://makingofthehumanities.blogspot.nl/>.

Vrienden van het
Koninklijk Nederlands
Instituut te Rome

INTERVIEW

Harald Hendrix

Directeur KNIR

Wanneer is uw interesse in Italië en de Italiaanse taal begonnen?

Al heel vroeg. Zonder dat ik ooit in Italië was geweest, wist ik dat ik me met Italië wilde bezighouden. Vanaf mijn twaalfde heb ik mezelf Italiaans geleerd met oude methodes. Op het moment dat ik mijn eerste Italiaanse les kreeg op de universiteit, sprak ik al goed Italiaans. Als middelbare scholier schreef ik ook een gigantische scriptie van meer dan 150 bladzijden over de Italiaanse Renaissance – met allemaal ansichtkaartjes erin geplakt.

U hebt tussen 1981 en 1987 tegelijkertijd Italiaans, geschiedenis en literatuurwetenschappen gestudeerd aan de Universiteit van Utrecht. Kwam u toen ook al op het KNIR?

Destijds waren er nog bijna geen cursussen. In 1985 heb ik een half jaar op het KNIR gezeten voor mijn scriptie, die ik later heb omgewerkt tot een proefschrift. Daarna ben ik korte periodes terug geweest. In de jaren '90 heb ik ook cursussen gegeven op het KNIR.

Wat voor een directeur wilt u zijn?

Een zichtbare en overtuigende directeur. De directeur is in Italië, meer dan in Nederland, heel belangrijk voor de uitstraling van het instituut. Wat het instituut is, moet men in mij zien – qua onderzoek, onderwijs en beleid. Ik wil dicht op het werk zitten en ga daarom ook op het instituut wonen. Want de meerwaarde zit op het snijvlak van sociaal en professioneel. Daar geniet ik enorm van, ook al kan het wel eens vermoeiend zijn. Ik wil het ook echt persoonlijk beleven. Wat je op het instituut meemaakt, dat neem je de rest van je leven mee. En een directeur moet dat gevoel uitstralen.

Wat is volgens u de meerwaarde van het KNIR voor de Nederlandse academische wereld?

Op het grensvlak van wonen en werken komen dingen tot stand, die je elders niet tot stand kunt brengen. De fysieke plaats is heel belangrijk om mensen de kans te geven om te kunnen groeien. Er komen mensen met ambitie bij elkaar die elkaar elders nooit zo intensief zouden ontmoeten. Het KNIR moet een stramien organiseren, waarbinnen mensen niet alleen samen koken, maar ook gedachten ontwikkelen waarvan ze niet gedacht hadden dat ze die ooit hadden kunnen ontwikkelen. En, *noblesse oblige*: op het instituut moet je bereid zijn om interdisciplinair en vernieuwend te denken, langs andere lijnen. Dit vormt een unieke kans voor de academische wereld. Ik heb nu een paar discussieavonden meegemaakt. Daar gebeuren dingen die ik eigenlijk in Nederland nog nooit heb meegemaakt. Niet alleen door de interactie tussen junior en senior, en door het bekijken vanuit verschillende disciplines, maar zeker ook door de enorme affiniteit: het gevoel dat we deel uit maken van een groep, en naar elkaar toe een taak hebben. Daardoor werden dingen gezegd, en ook begrepen – dat heb ik zelden meegemaakt.

Gaat het KNIR zich op het gebied van onderzoek ook concreter profileren?

De wetenschappelijke staf zit maar tijdelijk op het instituut: ze brengen hun eigen onderzoeksprojecten mee en daar moeten ze ook mee door kunnen gaan. Het zou raar zijn als je vier jaar lang iets totaal anders moet doen. Daarom zijn we een soort matrix aan het ontwikkelen waarin allerlei vormen van onderzoek inpasbaar zijn, maar waar op metaniveau één onderzoeksprofiel aanwezig is.

Wat voor een onderzoek houdt u op het moment bezig?

Ik ben nu bezig met een boek over schrijvershuizen. Ik ben geïnteresseerd in de doorwerking van culturele fenomenen door langere tijd. Deze kun je tekstueel bestuderen, maar ook materieel. Mijn onderzoek gaat in op de overgang van het immateriële naar het materiële: in de zestiende eeuw zag men Petrarca niet meer alleen als intellectueel, maar als een man van vlees en bloed, van wie men alles wilde weten. Men wilde niet enkel zijn boeken lezen of erover praten, maar ook zijn huizen kennen en objecten die met hem te maken hadden. Kortom, er fysiek contact mee hebben. Dit is een eerste vorm van literair toerisme. Het gaat dus over literair erfgoed dat gematerialiseerd wordt in literaire landschappen, parken, huizen en musea. Interessant is dat er niet alleen intellectuelen, maar ook heel gewone mensen naar dergelijke plekken gingen als een soort uitje. Het kwam voort uit de erudiete cultuur, maar had een enorme uitstraling.

Gelooft u dat Italianen meer waardering hebben voor literatuur en poëzie?

Ja. Dat begint al bij het onderwijs. Er bestaat geen geschiedenis in Italië. Alles vanaf Petrarca is nog steeds eigen tijd. Het Italiaans van Petrarca is nog steeds het Italiaans dat wij nu spreken. Dat is in geen enkel ander land zo. Er is geen enorme historische afstand zoals wij die kennen. In Italië is alle geschiedenis deel van jezelf. Het cultiveren van alles wat mooi is, is ook sterker – niet alleen in materiële zin, maar ook wat mooi is qua ideeën. Daarom neemt men geen afstand van teksten als die van Dante en Petrarca.

Verandert een verblijf in Rome uw onderzoek?

Natuurlijk is het makkelijker om bij allerlei bronnen en studiemateriaal te komen. Ik heb veel in de Vaticaanse bibliotheek en de Hertziana gewerkt. Op het instituut heb je een archeoloog, een kunsthistoricus en een historicus: dat zijn alle drie disciplines die heel veel met mijn onderzoek te maken hebben. Mijn onderzoek krijgt ook een steeds langere diachronie. Ik ben bijvoorbeeld ook bezig met de huizen van klassieke auteurs, zoals Cicero, Vergilius en Livius. Nog belangrijker is het contact met Italiaanse collega's en hun internationale setting. Ik ben nu bezig met een rondje langs alle buitenlandse instituten. Die samenwerking kan direct leiden tot resultaat. Men is zeer geïnteresseerd in samenwerking met Nederlandse academici.

Heeft u eerder in Italië gewoond?

Ik heb al zo'n 15 jaar een huis vlakbij Rome. Ik leef al tijden ongeveer een derde van het jaar in Italië. Dat moet ook wel voor mijn werk.

Zitten er ook nadelen aan een langer verblijf in Rome?

In de persoonlijke sfeer is het soms een beetje moeilijk. Maar daar zal ik hier niet over uitweiden. En natuurlijk moet je voorkomen dat je de feeling met de Nederlandse universitaire wereld verliest. Daar wil ik erg voor waken. Die wereld is gigantisch aan het schuiven. We moeten precies weten wat er speelt en wat de perspectieven zijn. Tot nu toe lukt dat aardig: ik zit nog maar kort in Rome, maar, omdat er zo veel mensen langskomen, zie ik op het KNIR bijna meer mensen dan in Nederland. ■

TENTOONSTELLINGEN IN ROME

Kunsthelvers opgelet! In Rome wordt dit najaar volop aandacht besteed aan kunstenaars uit de Lage Landen.

Vanaf 20 september 2014 is er in het Chiostro del Bramante een grote tentoonstelling over het werk van Maurits Cornelius Escher.

In de Scuderie del Quirinale kun je vanaf 11 oktober 2014 terecht om het werk van de grote Vlaamse schilder Hans Memling te bewonderen.

Vrienden van het
Koninklijk Nederlands
Instituut te Rome

ZATERDAG 22 NOVEMBER 2014

NAJAARSACTIVITEIT

DOMunder: een archeologische ontdekkingstocht onder het Domplein in Utrecht

De Vrienden van het KNIR gaan ondergronds! Als najaarsactiviteit, die dit jaar op **zaterdag 22 november** plaatsvindt in **Utrecht**, bezoeken we DOMunder. Dit is een ontdekkingstocht onder het Domplein, waarin 2000 jaar geschiedenis wordt getoond met archeologische resten, verrijkt met de nieuwste belevingstechnieken.

We betreden eerst de middeleeuwse kelders onder het Utrechts Centrum voor de Kunsten, gevestigd in een voormalige kerkelijke dienstwoning uit de veertiende eeuw. Hier voert een film ons langs twee millennia Utrechtse stadsgeschiedenis. Vervolgens duiken we onder het Domplein, waar we het Utrechtse verleden zelf verkennen met behulp van een 'slimme zaklamp'. We maken onder andere de beruchte storm van 1674 mee, waarbij een deel van de Domkerk instortte.

Speciaal voor de Vrienden zal een lezing over de archeologie van het Domplein worden verzorgd door **Maarten van Deventer**. Maarten is als beleidsarcheoloog verbonden aan de Afdeling Erfgoed van de Gemeente Utrecht. Eerder heeft hij aan het KNIR onderzoek verricht naar de betekenis van erfgoed en stadslandschap van Rome voor de Romeinse culturele identiteit gedurende de Late Oudheid en Vroege Middeleeuwen. Hij is bovendien één van de KNIR-ambassadeurs.

Er kunnen maximaal 40 mensen mee. De activiteit start tussen 15.00 en 16:00 uur. De kosten liggen tussen 10 en 15 euro. Omdat DOMunder een maximale groepsgrootte hanteert van 20, hangt de prijs af van het aantal aanmeldingen: of er één of twee groepen zullen starten; waar en hoe laat we precies starten.

Het bestuur van de Stichting Vrienden KNIR nodigt de deelnemers na afloop van deze ondergrondse tocht van harte uit voor een borrel in een gezellig etablissement nabij het Domplein (vanaf ca. 18 uur).

De activiteit is niet geschikt voor minder validen.

LET OP!

Om de organisatie vlot te laten verlopen, heeft de najaarsactiviteit 2014 een aantal strikte '**spelregels**':

1. Vrienden die willen deelnemen dienen zich zo snel mogelijk, en **uiterlijk 8 november**, per e-mail aan te melden bij bestuurslid Joyce Landheer (joyce@landheer.nl). Plaatsing op de lijst gaat naar volgorde van aanmelding.
2. Iedere deelnemer ontvangt een **bevestiging per e-mail** met nadere instructies over de plaats van verzamelen en het kopen van een entreebewijs (eigen kosten) voor DOMunder.
3. Het aantal plaatsen is beperkt tot 40.